

В. О. ТЬОРЛО

канд. екон. наук, ст. наук. співроб., доц., НН ІМЕФ МАУП

В. В. МИРОШНИЧЕНКО

канд. екон. наук, доц., НУ "Києво-Могилянська академія"

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У НЕДЕРЖАВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Для України екологічна модернізація економіки, у зв'язку із високим рівнем ресурсоемності господарства та значним забрудненням довкілля, має пріоритетне значення [7]. Важливими соціальними передумовами вирішення існуючих в нашій країні екологічних проблем є формування в суспільстві громадської думки щодо необхідності формування у населення екологічного мислення та підготовка фахівців необхідних спеціальностей. Головним завданням в досягненні цього є екологічна модернізація науково-освітнього комплексу України. Існуючі реалії життя поставили нагальне питання про зміну пріоритетів в системі навчання і виховання. Цей процес повинен охоплювати всі освітні ланки, починаючи з дошкільних навчальних закладів і закінчуючи підготовкою фахівців вищої кваліфікації для різних рівнів управління та галузей господарства країни.

Слід зазначити, що після проголошення декади ООН "Освіта в інтересах сталого розвитку" (ОСР) на 2005–2014 рр., даний напрям став пріоритетним у формуванні освітніх програм розвинутих країн світу. Цілком закономірною стала також розроблена і прийнята в 2005 р. Європейською Економічною комісією (ЄЕК) ООН Регіональна Стратегія з Освіти для сталого розвитку [1, 2, 3].

Програмні засади врахування принципів "зеленої економіки" в екологізації навчального процесу обґрунтовані в Десяти умовах переходу до "зеленої економіки", що були розроблені цільовою групою Міжнародної торговельної палати з питань "Зеленої Економіки" і які врахували екологічні, економічні та соціальні інновації. При цьому освіта визначена першорядним критерієм для сталого розвитку господарства і забезпечення засобів до існування [3]. Тому актуальними є викладання у вищих навчальних закладах всіх форм власності циклу екологічних навчальних дисциплін. Після відновлення Україною в 1991 р. незалежності значно зросла чисельність недержавних навчальних закладів. А тому їм в наш час належить все зростаюча роль у вказаному процесі.

Програмні засади екологічної підготовки фахівців економічних спеціальностей повинні базуватися на принципах раціонального природокористування, охорони навколишнього середовища та сталого розвитку економіки. При цьому екологічний підхід доцільно щоб був реалізований поряд з навчальним також у виховному процесі, про що наголошується в низці міжнародних з даного питання постанов [1, 2, 3, 4]. А тому він є основою всіх трансформаційних змін навчальних програм.

В цілому, виходячи з існуючих в нашій країні передумов, навчальні програми екологічних дисциплін повинні враховувати деструктивні зміни основних компонентів природного середовища, технологічну недосконалість переважної частини вироб-

ництв основних видів продукції, що виробляється в Україні, застарілість виробничої та соціальної інфраструктури, а також існуючі моделі екологічно збалансованої економіки та можливі засоби і зарубіжний досвід комплексного вирішення проблем сталого розвитку.

Державна політика з екологічної підготовки фахівців економічних спеціальностей повинна охоплювати розширення наукових досліджень щодо розвитку господарства зорієнтованого на перехід до інноваційної моделі національної економіки. Це в свою чергу передбачає створення рівноцінних умов функціонування для навчальних закладів різних форм власності з поетапним наближенням їх структури до університетів найбільш розвинутих країн світу.

При цьому формування екологічного світогляду майбутніх фахівців повинно відбуватися з врахуванням регіональних особливостей всього комплексу існуючих чинників, що впливають на економіку та стан довкілля.

В наш час соціально-економічний розвиток України відбувається за умов військового протистояння в Донбасі та анексії Криму, що змінило існуючу конфігурацію всього господарського комплексу країни, його ресурсозабезпечення, соціальні та економічні зв'язки між вітчизняними та іноземними суб'єктами господарювання і суттєво впливає на ефективність економіки.

Наукове обґрунтування соціально-економічного розвитку вказаних регіонів, що відповідає світовим стандартам екології, потребує комплексного дослідження деструктивних змін природного середовища, виділення ареалів різного ступеня порушень довкілля та розробки заходів щодо розв'язання існуючих екологічних проблем. Особливе значення в наш час має врахування необхідності відновлення, а, по суті, створення нової сучасної та соціальної інфраструктури територій, що була зруйнована під час військових дій на південному сході України. В зв'язку з цим спеціалізовані програми повинні враховувати вказані особливості при обґрунтуванні заходів з модернізації вітчизняної економіки.

Особливої уваги заслуговують питання запровадження сучасних методів викладання екологічних дисциплін з врахуванням зарубіжного досвіду та можливістю практичного застосування набутих знань у виробництві та бізнесі. Зокрема, в наш час, враховуючи, що поняття “інноваційні методики викладання” є полікомпонентним [5], доцільно ширше залучати поєднання контекстного, проблемного та імітаційного навчання.

Використання в навчальному процесі недержавних освітніх закладів різних рівнів інноваційної складової з екологічної підготовки фахівців буде сприяти формуванню у них сучасного світогляду щодо раціонального господарювання, що дозволить вирішити проблеми раціонального природокористування та сталого соціально-екологічного розвитку України.

Джерела

---

1. Навстречу “зелёной” экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности. Полный отчет/ Програма ООН по окружающей среде (ЮНЕП), 2011. — 739 с.
2. Стратегія ЄЕК ООН освіти для сталого розвитку : пер. з англ. — Одеса : Вид-во “Екологія”, 2005. — 44 с.
3. Десять умов переходу до “Зеленої Економіки”. [Електронний ресурс]. — Доступний з http://iccua.org/sites/default/files/10_conditions_green_economy_ukr.pdf.
4. Europe 2020: a European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. European Commission. [Електронний ресурс]. Brussels, 2010. — Режим доступу: http://europa.eu/press_room/pdf. — Назва з екрана.

5. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України / Ю. В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство. — 2015. — № 1 (4). — С. 27–33.
6. Мірошніченко В. В. Екологізація навчального процесу у вищих навчальних закладах України / В. В. Мірошніченко // Теоретичні аспекти та практичні проблеми управління, економіки та природокористування в Україні: матер. міжнар. наук.-практ. конфер. / відп. ред. І. О. Петровська. — К.: Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, 2017. — С. 141–143.
7. Мірошніченко В. В., Тьорло В. О. Проблеми становлення зеленої економіки в Україні // Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. К., 2018. Том 3. Випуск 1. — С. 83–88.